

"MINIMALISMUS-SOL LEWITT" - ODĚV

Bakalářská práce

Studijní program: B3107 – Textil
Studijní obor: 3107R006 – Textilní a oděvní návrhářství
Autor práce: **Monika Vlachová**
Vedoucí práce: doc. ak. mal. Emilie Frydecká

Tento list nahradte
originálem zadání.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych tímto poděkovat všem, kteří mi dopomohli zrealizovat tuto bakalářskou práci. Děkuji především doc. Emilii Frydecké, akad.mal., doc. Svatoslavovi Krotkému, akad.mal., Mgr. Janě Černé a mému otci Ing. Zbyňku Vlachovi.

ANOTACE

Bakalářská práce, která je inspirována minimalismem především minimalistickým umělcem „Solem LeWitem“, je vedená v jednoduchém stylu ozvláštněna sítotiskem. Tento umělecký styl je aplikovaný na dámskou kolekci, která tím působí netradičním dojmem a nadčasově. Bakalářská práce obsahuje návrhy sítotisku a dále návrhy a realizaci šesti dámských modelů.

ANNOTATION

The bachelor thesis is inspired by the minimalism and especially by a minimalistic artist „Sol LeWitt“. The thesis is done in simple style and it is made special by the silkscreen printing. This art style is applied on lady's fashion collection which thereby acts unusually and timeless. The thesis contains designs of the silkscreen printings and further drawings and realization of six lady's models.

Klíčová slova: minimalismus, Sol LeWitt, dámská kolekce, spodní prádlo, sítotisk

Keywords: minimalism, Sol LeWitt, ladies collection, lingerie, silkscreen

Obsah

ÚVOD	8
1. ÚVAHA	9
2. HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ MINIMALISMU	10
2.1 POČÁTEK.....	10
2.2 DAN FLAVIN.....	11
2.3 ROBERT MORRIS.....	12
2.4 ROBERT RYMAN.....	13
2.5 WALTER DE MARIA.....	14
2.6 CARL ANDRE.....	15
2.7 RONALD BLADEN.....	16
3. SOL LEWITT	17
4. DÁMSKÉ SPODNÍ PRÁDLA	20
4.1 HISTORIE DÁMSKÉHO SPODNÍHO PRÁDLA.....	20
5. POUŽITÝ MATERIÁL	27
6. SÍTOTISK	28
6.1 HISTORIE SÍTOTISKU.....	28
6.2 TECHNIKA TISKU.....	30
7. KOLEKCE	31
ZÁVĚR	33
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	34
SEZNAM OBRÁZKŮ	35
SEZNAM PŘÍLOH	36
PŘÍLOHA 1: CD	37

ÚVOD

Začátkem šedesátých let vznikl v New Yorku a Los Angeles nový styl, který se zcela odlišoval svým charakterem od jiných uměleckých směrů. Publikum, které si mohlo poprvé tento styl prohlédnout, nemělo tušení, jak ho pojmout. Kritici sami měli problém se nějak vyjádřit k těmto dílům, které byly vystaveny v prestižních galeriích a čekali na ohlas, který vyvolají svojí extravagancí.

„New Works“ tak přesně se z prvu nazýval minimalismus, dokud nepřišel britský filozof Richard Wollheim (1923-2003), který se zabýval filozofií umění a malířství, s pojmem „Minimal Art“. Ve svém spise z roku 1965 rozebírá moderní umění a minimalistické umělce jako například Marcela Duchampa, který se proslavil svým „Ready made“ pisoárem „Fountain“, tak i Adem Reinhardtem a jeho barevnými plochami. Z počátku se označení Minimal Art uplatňovalo pouze na americké sochaře 60.let v New Yorku. Jedni z nejznámějších umělců, kteří tento styl založili jsou Dan Flavin, Sol LeWitt, Carl Andre, Donald Judd a Robert Morris.

Obr. č.1 a č.2 : Donald Judd – Untitled - Stainless steel and Plexiglas

1. ÚVAHA

Mám ráda jednoduché věci, které jsou svým smyslem velice nadčasové a střídmé. Jednoduchostí přímo překypuje minimalismus, který inspiruje mimo jiné už mnoho let až po současnost, architekturu, produktový design, módu aj. Není divu, protože tento umělecký směr nabízí tolik myšlenek a úvah, jako žádný jiný. Když se podívám hlouběji do tohoto stylu, napadá mě, že vlastně věc vytvořená minimalisticky, se hodí téměř ke všemu. Můžeme s nadhledem kombinovat minimalistický módní prvek s jakýmkoli jiným stylem a vždy bude výsledný efekt neobyčejný.

V minimalismu působil jako jeden z hlavních představitelů Sol LeWitt, který tvořil svým uměleckým stylem jednoduché obrazy, které vedou často k zamyšlení. Jejich působivost na mě nechala dojem, kterým se budu snažit inspirovat a aplikovat na mojí tvorbu. Jeden z mnoha obrazů, který Sol vytvořil byl krásný obraz s černými liniemi, geometricky uspořádané na bílém plátně. Nejsou to linie nahodilé náhodně, ale celá kompozice je důkladně předem promyšlená a vše má svůj smysl.

Jsem přesvědčená, že propojením děl tohoto významného umělce s tvarovou čistotou, lehkými liniemi a barvami, může vzniknout zajímavá a netradiční kombinace. Navíc odlehčí od přezdobených doplňků a nadbytečností. Vždyť jak je známo, v jednoduchosti tkví krása. Při mém postupu chci klást důraz na kvalitu materiálu, inovativním jednoduchém střihu a originalitě.

2. HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ MINIMALISMU

2.1 POČÁTEK

Minimalismus v 60. letech začínal jako sochařská oblast. Skulptury, které byly vytvořeny v tomto období, charakterizovaly jednoduché, ale až téměř kubistické objekty. Carl Andre a jeho dílo „Pyramid“ je toho jasným příkladem. Andre byl znám pro svoje geometrické uspořádání materiálů (převážně přírodních). Originál Pyramidu z roku 1959 byl sice zničen, ale dochovala se jeho replika z roku (1970), která byla rekonstruována ze 74 dřevěných dílů a poskládána do tvaru připomínající pyramidu. Carl se rád nechal inspirovat ve své tvorbě svým přítelem Frankem Stellou a jeho lakovanými plátny.

Obr. č.3 : Pyramid

2.2 DAN FLAVIN

K dalším minimalistickým sochařům řadíme Dana Flavina a jeho různobarevné fluorescenční zářivky, které zavěsil na zeď, nebo různě skládal do prostoru či položil na zem a tím vytvořil z obyčejných světel neobyčejné (světelné) umění. Samozřejmě k tomu vedl dlouhý tvůrčí proces, než dospěl k závěru, že zůstane pouze u svých zářivek. V některých případech se Flavin inspiroval různými předměty, které následně přetransformoval do své tvorby. Hra světél, kompozic a barev vytváří nevšední atmosféru v jakémkoli prostoru, kde se nachází. Vše je jednoduché a důkladně promyšlené. Dan se nechal inspirovat Franzem Klinehim a Robertem Motherwellou, ale sám dodal, že jeho tvorba není socha.

„Byl jsem si vědom toho, že je možno daný prostor pečlivým sestavením osvětlovacích těles rozrušit a pohrát si sním. Pokud je do rohu místnosti vertikálně nainstalována neonová zářivka dlouhá 244 cm, může svou fyzickou strukturou, pronikavým zářením a zdvojením stínů toto místo spoje úplně rozvolnit.“

Dan Falvin [1 , str.16]

Obr. č. 4 : Světelná kompozice

2.3 ROBERT MORRIS

Robert Morris se narodil v Kansas City, kde navštěvoval místní ateliér Art Institute. Jako malý kluk si velice oblíbil kresbu, ve které se stále zdokonaloval. Převážně se orientoval na abstraktní krajinomalby, které ho poté přivedly pouze na abstraktní tvorbu.

Robert Morris začal po absolvování studia dějin, tvořit netradiční sochy z neobvyklého materiálu. Jeden z jeho prvních uměleckých kusů je například Dřevěná kostka, která byla vyhotovena z ořechového dřeva a byla doprovázena zvuky.

Untitled je název jeho nástěnného reliéfu, který byl zhotoven z olověného materiálu a plechovky s drátem. Plechovka se jakoby volně pohybuje a naráží do reliéfu, který se po nárazu začíná vlnět. Samozřejmě má vše hlubší podtext. Vlny na reliéfu znázorňují plynutí času a křivky tlukot srdce. Reliéf je v bronzovém odstínu o velikosti 55 x 60 cm. [1]

Obr. č. 5 : Nástěnná kompozice

2.4 ROBERT RYMAN

Robert Ryman jeden z dalších hlavních představitelů minimalismu, narozen 1930 v Nashville v Tennessee, se proslavil především svým pohledem na jednoduchost. Jeho bílé obrazy pro nás nejsou vždy zcela pochopitelné. Ačkoli se nám jeví s odstupem téměř identické, tak při nepatrném rozestupu můžeme spatřit veliké rozdíly. Často si vybíral pouze čtvercová plátna. Ryman rád experimentoval s různými druhy materiálů, které mu umožňovaly různé struktury s kombinací se světlem, například s jutou, plexisklem nebo hliníkem.

Rád se v New Yorku stýkal se známými umělci typu Roye Lichtensteina, Sol LeWitta, Dana Flavina, kteří ho inspirovali k vlastní tvůrčí činnosti. [1]

Obr. č. 6 : Hansa

2.5 WALTER DE MARIA

Walter De Maria se narodil 1935 v Albany v Kalifornii. Vystudoval umění a historii na Kalifornské univerzitě (Berkeley). Po studiu se přestěhoval do New Yorku, kde se mohl naplno věnovat svému umění, které bylo nezbytnou součástí jeho života. Byl to významný umělec, který pomohl založit nový umělecký směr Minimal art. Walter de Maria se zabýval především sochařstvím. Měl v úmyslu diváky přivést k zamyšlení, jako se mu to povedlo i při jedné instalaci s krabicemi. V každé z nich, byl na dně napsán návod, co má divák udělat. Nezapomněl nakonec i připsat, že daná činnost je naprosto bez účelu a to mělo za následek, že se lidé ptali, proč to vlastně vykonávat.

Jedno z jeho slavných děl je „Gothic Shaped Drawing“, které připomíná zjednodušený obrys domu. Dílo je vyhotoveno z metalického rámu a výplň tvoří bílý nepotištěný papír. Jelikož objekt působí velice stroze, vede člověka k vlastní představivosti.

Walter de Maria se proslavil i svými instalacemi v podobě předmětů umístěných do různých obrazců. Za předměty si vybíral jednoduché věci, jako například kovové tyče. [1]

Obr. č.7: Broken kilometer

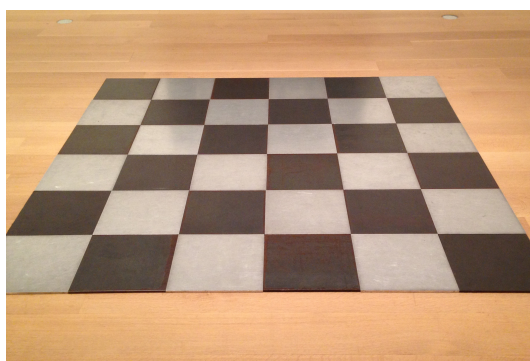
2.6 CARL ANDRE

Carl Andre se narodil roku 1935 v Quinsu. Již jako malý kluk rád navštěvoval kamenolomy a kamenné památky. Byl to další významný minimalistický sochař, který vystudoval na Phillips akademii v Andoveru, kde se seznámil s Frankem Stellou.

Roku 1965 Carl Andre poprvé zveřejnil svá díla, která nazval „tvar a struktura“ a tím odstartoval svojí uměleckou kariéru. Zaměřoval se především na dřevěné plastiky a díla, která se instalovala převážně na zem. Umělec kladl důraz, aby díla korespondovala s okolím. Jednu dobu si oblíbil rumunského umělce Constantina Brancusiho, který významně ovlivnil jeho tvůrčí činnost, ale i Franka Stellu a jeho černé obrazy.

Jedno z jeho mnoha děl, které bylo zprvu lidmi nepochopeno se nazývá Tenth Copper Cardinal. Dílo bylo zhotoveno z měděných čtverců o velikosti 50x50 cm, které se instalovaly na zem v pěti řadách po dvou. Montování nebylo nijak složité, jelikož se čtverce k sobě pouze připojily. Jedná se o zcela reálný prostor.

Aluminium-Zinc Dipole je název pro dílo z hliníkových obdélníků o velikosti 2x (100x50). Jedná se tedy o dvě desky, které při složení tvoří čtverec. Každý obdélník má odlišnou stříbrnou barvu, a z toho vyplývá, že mají rozdílné odrazové efekty, které se nám mění, při změně úhlu pohledu. Desky nejsou ani vyleštěné, nebo udržované, spíše vytváří dojem poškrábaného povrchu. Tato tvorba je opět prezentována na zemi. [1]

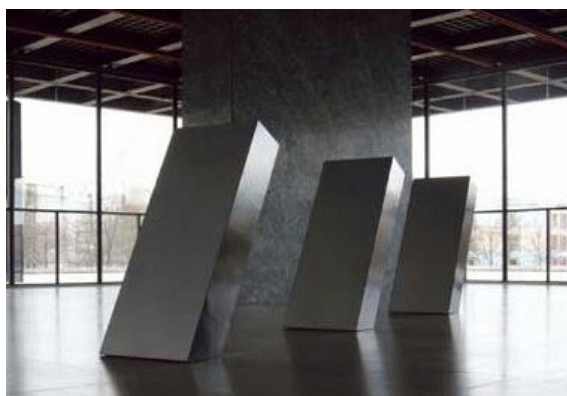

Obr. č. 8 : *Steel-Magnesium Plain*

2.7 RONALD BLADEN

Ronald Bladen se narodil roku 1939 ve Vancouveru v Kanadě, kde také vystudoval Vancouver School of Art. Poté nastoupil do Californie na School of Fine Arts, kde vystudoval malbu a sochu. V San Franciscu navštěvoval večerní kurzy na San Francisci Art Institute. Jako většina umělců se přestěhoval později do New Yorku.

Ronald se proslavil především svým Three Elements - tři elementy. Tyto lichoběžníkové útvary z překližky a hliníkového povrchu jsou vysoké přibližně 2,8 metrů. Zajímavostí je, že objekty jsou mírně nakloněné a přesto nemají tendenci spadnout na zem. Hra odlesků hliníkové plochy s šikmým nakloněním umožňuje pozorovateli ojedinělou podívanou. [1]

Obr. č. 9 : Three Elements

3. SOL LEWITT

Jeden z významných zakladatelů uměleckého směru Minimal Art byl Sol Lewitt. Jeho nadčasové myšlení v oblasti umění nemohlo projít bez povšimnutí. Nezačleňoval se svými výtvary do žádného směru, tudíž bylo jen otázkou času, kdy se tento talentovaný a nadějný umělec prosadí se svým ztvárněním uměleckých děl.

Sol LeWitt se narodil 9.10.1928 v Connecticutu (Amerika), kde navštěvoval také výtvarnou výchovu na Wadsworth Atheneum. Následně začal studovat v roce 1949 umění na Syracuse University. Předtím, než se odstěhoval do New Yorku roku 1953, odsloužil povinnou vojenskou službu v Korejské válce, kde mnoho času strávil i v Japonsku. V New Yorku studoval na School of Visual Arts karikaturu a ilustrátorství.

První pracovní příležitost, která se mu naskytla byla práce pro Seventeen Magazine, kde uplatnil svojí tvůrčí schopnost a dovednosti. Poté následovalo zaměstnání pro grafickou činnost v architektonickém ateliéru IM Pei. Jeho osudová práce však přišla roku 1960 v Museum of Modern Art, kde přišel do kontaktu s osobnostmi jako byli Robert Rauschenberg, Robert Mangold, Dan Flavin, kteří v muzeu také pracovali a kteří měli později vliv i na jeho uměleckou kariéru.

Fotografie Eadwearda Muybridge, ve kterých se převážně orientoval na detaily zvířat a lidí, se staly inspirací Sola LeWitta do jeho budoucnosti. Od roku 1960 se začíná sám osobně účastnit tvůrčího procesu. Jeho práce zahrnovala několik pláten pomalované olejovými barvami, které vycházely inspirativně právě z fotografií od Eadwearda Muybridge a jeho studií pohybů. První výstavní kolekce Sola Lewitta se stala velice populární.

V roce 1968 v galerii Paula Coopera v New Yorku, Sol LeWitt představil svojí první nástěnnou kresbu nazývanou též Wall Drawing. Byly to v podstatě uspořádané rovnoběžné čáry. Vše bylo do posledního detailu promyšlené. Barevně se většinou přiklání k černo-bílé kombinaci barev, která linie čar jen o to více zdůraznila.

Byla to dvojrozměrná malba, která není považována za objekt.

V 70. letech se Sol LeWitt přestěhoval do Itálie do Spoleta. V místním kraji si našel inspiraci v několika tmnějším kostelích a klášterech, které oplývaly nepřeborným množstvím uměleckých děl a nástěnnými freskami od slavných umělců jako Fillippo Lippi, Fra Angelico, Giotto či Massaccio. To vše mělo za následek, že začal pracovat a experimentovat s dalšími novými technikami a prostředky, jako například byla tuš a inkoust.

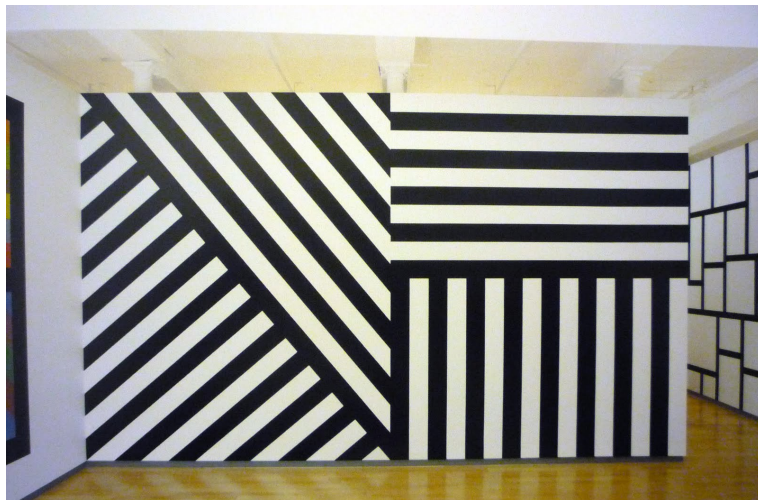
Nyní můžeme shlédnout Wall Drawing (nástěnné kresby) v Massachusetts muzeu současného umění pod názvem „Sol LeWitt“.

Sol LeWitt se nezabýval ale pouze malbou či kresbou, ale jeho hlavní činností bylo i sochařství, ve kterém výrazně vynikal. Díky skulpturám, které vytvořil, se začlenil pomalu mezi minimalisty.

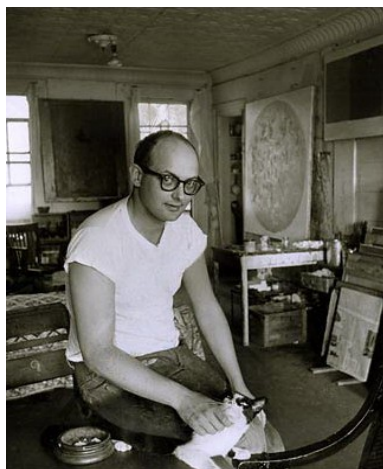
Jeho osudným dnem se stal 8.duben roku 2007 v New Yorku (Amerika). [2]

Obr. č. 10 : Pompidou Metz

Obr. č. 11 : Wall Drawing

Obr. č. 12 : Sol LeWitt

4. DÁMSKÉ SPODNÍ PRÁDLO

Žena a její tělo bylo vždy cílem výtvarných vyjádření jako byly literatura, malířství a sochařství. Z těchto pramenů jsme schopni sledovat módu, životní styl, ideál krásy a jejich proměny ve vrstvách času. Historické malby podávají přesně svědectví o vzhledu a módě, rovněž i o charakteru látek, barevnosti, střihu, siluetě. Sochy naopak upozorňují na struktury a tvary. Celý tento okruh uzavírají fragmenty z kronik a literárních děl. Je tady samozřejmé, že o módě toho z průběhu celé lidské historie víme relativně dost. Známe šperky z jednotlivých epoch, látky, střihy, účesy a líčení, ale opravdu málo toho víme o spodním prádle.

Z průběhu lidské historie prošlo prádlo obrovskými změnami a změnil se i jeho účel. Je tedy logické, že v průběhu historie se nejednalo o kousky oděvu k reprezentaci, jak tomu bylo u svrchních oděvů jako jsou šaty a pláště, ale mělo funkci tvarovat, zateplovat a šetřit mnohdy nákladně zdobený šat. Je přeci jen snazší prát lněnou košili než složitě zdobenou a vyšívanou róbu. A i když informací o této dnes již nepostradatelné části šatníku je jen málo, stojí za to si je uvést.

4.1 HISTORIE DÁMSKÉHO SPODNÍHO PRÁDLA

Stěží lze říci, jestli první spodní prádlo bylo vůbec chápáno tak, jak jej chápeme dnes my. Pravděpodobně nemělo žádnou estetickou ani erotickou váhu, nebyl tedy důvod jej zdobit krajkami ani jinými ozdobami. Zřejmě můžeme být vděční za jeho vznik klimatickým změnám, vzniku společenských vrstev a jednotlivých profesí.

Nejstarší starověké civilizace vznikaly v oblastech s teplým podnebím, nebyl tedy důvod oděv vrstvit za účelem tepla ani používat teplé vlněné tkaniny. Ženy ve starověkém Egyptě pravděpodobně žádné spodní prádlo nenosily vzhledem k teplému podnebí severní Afriky, dávaly přednost jemným bavlněným a lněným tkaninám, které byly lehce transparentní. Obnažená ženská ňadra přes jemné tkaniny byla symbolem ženskosti. Zdárným důkazem je toho civilizace minojské Kréty, kde ženy-kněžky měly

ňadra zcela odhalená, pouze lehce nadzdvihnutá těsným živůtkem, který mohl představovat první prototyp korzetu. Zdá se, že nejpropracovanější systém spodního prádla měli Řekové, který následně převzali Římané. Řecké ženy používaly pruhy látek, stužky, pruhy kůže, pásy, nebo štol, které si jako obinadlo omotávaly kolem těla a omezeně je zpevňovaly a tvarovaly. Pro ovíjení hrudi přes prsa sloužily tzv. Stužky *desmata*, které nesloužily ani tak k tvarování ňader, jako spíš k jejím zpevnění a zabránění pohybu poprsí při chůzi. Další částí těla, která se hojně ovinovala za účelem zploštění, bylo břicho. Sloužila k tomu stužka zvaná *zóné*. Poslední částí spodního prádla starověké Řekyně byl *strofion*, který byl z pružného plátna nebo jemné kůže. Ovazoval se těsně pod ňadry a měl za úkol je mírně zpevnit, nadzvednout a tvarovat. Dalo by se říci, že se jednalo o první předchůdce dnešní podprsenky. Výraz *strofion* označením kožené stužky, kterou si obvazovali hlavu řečtí kněží. Obecně je pak také známá *tunika*, kterou nosili jak ženy tak i muži. Jednalo se o dva obdélníky sešité k sobě s nechanými otvory pro ruce a hlavu. Tunika se v pase přepásávala opaskem, nebo koženým páskem a v přední části byla u pasu mírně podkasaná a dosahovala pouze ke kolenům. Na tuniku se následně vrstvily a aranžovaly pruhy látky. [3]

Středověk plně ovládla k zemi prodloužená antická tunika, která se stala plnohodnotným spodním oděvem a na níž se vrstvily svrchní tuniky, které bývaly ozdobeny. Tunika se dělila na denní a noční. Chudší vrstvy obyvatelstva dost často měly jen spodní tuniku, která byla zároveň i vrchní. Dostává i střih, který ji obohacuje o rukávy a všité klíny, které lépe usnadňují chůzi. Za zmínku ještě stojí košilky lazebnic královských lázní. Za vlády Václava IV. nosily lazebnice v královských lázních, kam sám panovník i se svou chotí pravidelně chodil, upnuté dlouhé košilky jen na ramínkách, v pase přepásané šerpou, nápadně se podobají současným negližé, nebo klasickým košilkám na spaní. [4]

Během renesance se středověká tunika transformovala v mnohem ušlechtlejší košili, která byla určena jako spodní oděv, případně noční košili na spaní. Košile měla bohatě nabírané rukávy a vzhledem k tehdejší dámské módě mohla mít i zdobenou dekoltáž, která samozřejmě vykukovala zespoda vrchního šatu. V tomto období se také u bohatších vrstev začíná spodní košile zdobit výšivkami. Později se přidávaly i krajky.

Konce bohatě řasených rukávů se stahovaly na šňůrku, nebo se zdobně řasily do krajek. Renesanční móda proděravěných kabátců dává nový rozměr spodním košilím, protože různě vykukovaly z vrchních oděvů, bylo důležité aby byly zdobené a z luxusních materiálů. Nově přichází na scénu obdoba dámských spodků ke koleni, které se nosily pod širokými sukněmi. Tyto spodky byly pověstné pro benátské kurtizány, jež bývaly mnohdy zpodobňovány pouze v tomto typu spodního oblečení. Nově se objevil i předchůdce korzetu, který měl za úkol deformovat ženskou postavu do velmi útlého pasu a plochého poprsí. Korzety jsou vystužené kosticemi, u mladých dívek kovovými pláty, aby se zabránilo vyvíjení poprsí. [5]

S nástupem objemného baroka a rokoka se inventář dámského spodního prádla díky nové módní linii obohatil o spodničku. Vzhledem k velikosti a objemnosti šatové sukně bylo zapotřebí několik vrstev spodniček. Ta hned pod vrchním šatem, u níž bylo velké riziko spatření, byla z nejjemnějších materiálů, jako byl tehdy nový mušelín. Spodnička byla také bohatě vyšívána a zdobená a další už byly skromnějšího rázu. Nejvíce přiléhavá spodnička byla jen jednoduchá. V tomto období opět vytrvává spodní košile, která se zdobí krajkami, výšivkami, bohatými rukávy z jemného materiálu. Na ní se obléká šněrovačka nebo korzet. Korzet v období baroka mění tvar a již nepotlačuje poprsí, nýbrž ho zvýrazňuje. Ženy začínají nosit hluboké dekolty a tomu se musí přizpůsobit i korzet, který ženské vnady přizdvihuje a zpevňuje. Na korzety se pomocí háčků připevňují ozdobné a hodně zdobené náprsenky. Pompézní tvar šatů dává vzniknout krinolínám, které byly z kovových obručí, koňských žíní, nebo hustě prošíváné spodničky. Této době je též připsán jeden ze zásadních objevů domácího oblečení – negližé. Zprvu se jedná o zástěrku ryze slavnostního rázu, později se ženy začnou bránit těsnému korzetu, nepraktické krinolíně a róbě, která vážila několik kilogramů, což zapříčinilo vzniku lehkého ošacení. Negližé mělo podobu pohodlnějšího korzetu, spíše živůtku, jednoduché sukně s volánky a volného kabátce, který mohl vzdáleně připomínat župan. [6]

Reakcí na baroko byl střídmy empír. Ženy se na krátkou dobu vzdaly korzetu a krinolíně. Spodní košile se změnila v jednoduché šaty přepásané pod prsy. Spodní objemnou košili nahradil trikot s tělového úpletu, který se začal používat od roku 1800.

Pod trikot se oblékal zpevněný živůtek pro podpěru prsou, který se nápadně podobal současné podprsence. Ženy, které neoplývaly bujným dekoltem si jej dokonce vycpávaly různými vycpávkami. Empír byla velice krátká doba uvolnění od těsného korzetu, který ženám deformoval páteř, žebra a tiskl vnitřní orgány. Tento módní styl se ovšem nehodil do chladnějších oblastí, kde ženy následkem téměř žádného spodního prádla trpěli zdravotními potížemi. [7]

S nástupem romantismu a biedermeieru se ženy opět vrací k těsnému a deformujícímu korzetu. Současná podoba korzetu je již více přirozená, respektující ňadra, pas a boky. Korzet byl důležitou součástí spodního prádla. Vyráběl se z bavlny nebo kůže a vystužoval se kosticemi. Také se začal potahovat saténem, zdobit krajkami, stužkami a výšivkou. Zapínání bylo řešeno v zadu šněrováním nebo systémem háčků a oček. Žena při oblékání korzetu vždy potřebovala asistenci. Korzety vyráběli krejčí a švadleny, ale během 20.let 19.století se začíná vyvíjet samostatný obor na výrobu a vypracování korzetů – korzetiér. Výrobu usnadňuje i průmyslová revoluce, díky které se korzet stává dostupnější. Díky tomu se šněrování opatřuje kovovými kroužky, které usnadňují provlékání tkanice. Během konce 1. poloviny 19. století přichází využívání vulkanizované gumy, pro pohodlnější tvarování ženské postavy. Zásadou objemného oděvu se vrací batistové spodní prádlo jako je košile a spodky. Spodky sahající ke kolenům se vrátili díky apelaci tehdejších doktorů na zdraví žen, které často trpěli nachlazením a zánětem. Byly opatřeny rozparkem v oblasti klína pro snadnější vykonávání potřeby a v období menstruace ženy nosily speciální prodloužené košile s rozparky na bocích, cípy košile se protáhly mezi nohama a zavázali se. Oblíbenou částí byly také punčochy, většinou bavlněné v luxusních případech hedvábné bílé nebo pastelové barvy. V oblasti nártu se zdobily výšivkou nebo vzory s reliéfem, či vzory napodobující krajkou. Punčochy se uchycovaly pomocí gumového podvazku nad kolenem a i samotný podvazek byl velice zdobný. Zdobení spodního prádla je výsledkem koketerie žen, které si začali více uvědomovat erotickou stimulaci spodního prádla na vnímání mužů. Dochází i k rozvoji domácího prádla tzv. nedbalek. Jednalo se o ležérní dopolední oděv z příjemných, měkkých a mnohdy i transparentních materiálů. Ženy, které si to mohly dovolit v něm nenosily korzet. Z pánského šatníku ženy převzaly župany inspirované orientem, které se staly součástí nedbalek. Byly vyrobené

z hedvábných látek s orientálními motivy a často se doplňovaly vyšívánými pantoflíčky z hedvábného sametu. U majetných žen se nedbalky ladily k interiéru v němž měla během dopoledne paní domu přijímat návštěvy. [7]

Koncem 60.let 19.století se módní silueta mění z široké krinolíny na mnohem módnější a praktičtější turnýru, která spočívala ve zvýraznění dámského pozadí. Trendem této doby jsou úzké boky, ploché břicho, útlý pas a plná ňadra, což znamenalo přizpůsobení korzetu, který nově tvaruje i boky. Zapínání korzetu je již vepředu, protože ženy se nešněrují, ale pouze zavírají do žádané módní linie. Centrem výroby korzetu se stala Paříž, odkud byly ty nejluxusnější a nejdražší korzety. Délka korzetu byla závislá na aktuálním tvaru sukně. V období kdy byla turnýra nejmohutnější, korzet dosahoval pouze k bokům. S postupem času, kdy turnýra postupně mizela a silueta se stávala jednodušší, založená pouze na esovité linii, korzet dosahoval délky až přes boky a částečně je tvaroval do požadované útlosti. Esovitá linie těla byla velice elegantní avšak nepohodlná. S jednoduchostí siluety ubývaly i spodničky. Spodní prádlo ztrácí na objemu, zato se větší důraz klade na kvalitu a jemnost materiálů. Používá se batist, flanel, mušelín a hedvábí. Od 2.poloviny 19.století se běžně využívají pletací stroje, což přispívá vzniku pohodlnějšímu spodnímu prádlo. Vznikají lichotivé střihově důmyslné košilky s tenkými ramínky. Dámské spodky se zkracují a již se více přibližují dnešním kalhotkám. Vše se zdobí sámkami, prýmkami, krajkami a výšivkami. V roce 1877 vzniká první kombiné jednodílného typu. V této době taky vznikají první studie zabývající se oděvní hygienou. Zkoumána byla propustnost vzduchu k lidské pokožce a teorií té doby bylo, že oděv nesmí oddělovat pokožku od proudění vzduchu. Trendem byly přírodní materiály, především vlna. Hlavním propagátorem byl Gustav Jäger, který kladl důraz na vlněné trikotové prádlo. Vytvořil celý systém vlněného spodního prádla pro ženy. Skládalo se z vlněných ponožek, spodních kalhot, spodničky a košile. Dodnes je Jägrovým spodním kalhotám česky říká jégrovky a teplé spodní košili jégrovka. Dále vzniká kamizola, která je z jemného batistu, nebo mušelínu. Jedná se o nevyztuženou, ale těsnou halenku s krátkými rukávy, která se zapíná vepředu a nosí na korzet, nebo přímo pod korzet. Některé ženy ji nosily i místo korzetu, což ji povýšilo na pomyslný transfer na cestě k odstranění korzetu. [8]

Období secese přineslo do inventáře mnoho vylepšených forem již stávajícího spodního prádla. Zhotovovalo se především z lehkých a transparentních materiálů jako byl šifon, krepdešín, jemné bavlněné tkaniny, v luxusních případech hedvábí. Prádlo se hodně zdobilo, přestože to byla intimní část šatníku, každá tehdejší žena chtěla být v noční košilce nebo spodním oblečení svůdná. Za důležitou zmínku stojí hedvábné spodničky s volánem v linii kolen, které při chůzi lehce a provokativně šustily. Tento typ spodniček nesměly nosit vdovy. Konec 19.století přináší novinku s názvem kombiné eclipsé. Jedná se o košilku spojenou s kalhotami, které dosahují délky po kolena. Později přichází i korzet s kalhotami v celku. Z těchto dvou novinek se zrodí novinka ještě výraznější – kalhotové kombiné. Spodky, které již více připomínají kalhotky pozvolna ztrácí otevřený šev a pomalu vznikají kalhotky s uzavřenými nohavičkami. Jednoduchá linie dámských šatů dává vzniknout dvojitému tzv. sukňovým kalhotkám. Jedná se o kalhotky, jejichž vrchní nohavice jsou bohatě skládané a dávají sukni lehký objem, kdežto spodní kalhotky jsou hladké. Spojením živůtku se sukňovými kalhotkami vzniká sukňové kombiné vhodné pod princesové šaty. Korzet se zvolna mění a zkracuje. Vzniká tzv. léčebný korzet na ramínkách, který je v pase rozšířen o další sadu šněrování určenou pro rostoucí břicho těhotných žen. Z léčebného korzetu se vyvinula reformní šněrovačka, která se užívala ke sportu a vycházkám. Jedná se o zkrácený korzet, který sahal těsně pod prsa, měl ramínka, vyztužení kosticemi a od podprsenky se již příliš nelišil. I navzdory tomu se mnoho žen těšilo oblibě korzetu. [8]

Období první světové války přináší šetření. Délka sukni se zkracuje. Ženy odkládají spodničky a větší důraz kladou na punčochy. Nosí se pouze tělové z hedvábí. Pro zimní období jsou k dispozici vlněné. Kalhotky jsou možné široké, ale i těsné a jejich délka je určena délkou sukni. Šíhlého pasu se získává pomocí pasové šněrovačky. Podprsenka již dosáhla absolutního odlehčení a roce 1920 byl představen model z tylu a pružné gumy. [8]

Bláznivá dvacátá léta znamenala absolutní revoluci v ženském ideálu krásy. Jestliže se do této doby zdůrazňovaly ženské vnady, teď tomu bylo naopak. Trendem byla soběstačná emancipovaná žena. Dochází k potlačení ženských vнад a vše co do této chvíle zvýrazňovalo řadra, bylo absolutně nepoužitelné. Ženy nosí elastické pásy,

kteře se snaží poprsí potlačovat. Nosí se kombiné a podvazkový pás. Kalhotové kombiné se stává oblíbenějším. Používají se převážně jemné tkaniny. Stále roste obliba trikotu, který je tvárný a není objemný. Spodní prádlo již příliš nedeformuje, spíš jen volně splývá. Neklade se důraz na pas a veškeré křivky jsou potlačené. Prádlo se zdobí krajkami, výšivkami, lemy a vsadkami. Začínají se vyrábět první syntetické punčochy, které jsou dostupné i chudším vrstvám. O toto prvenství se postarala Anglie, která nebyla zasažena první světovou válkou. Začíná se experimentovat i v barevnosti a vzorech punčochového zboží. Nově do dámského šatníku proniká pyžamo, které si své místo v módě lehce prosazuje už z dřívějších dob. Pyžamo se stává ležérním domácím oblečením. Obléká se zejména k lodičkám na podpatku. [9]

Třicátá léta dvacátého století jsou ve znamení hospodářské krize a vypjatých politických vztahů. Pro módu je ovšem toto období návratem k ženskosti. V Americe vzkvétá Hollywood a chrlí dávky ženských idolů a nových trendů. Tato doba je velkým návratem pro podprsenku, která byla na krátkou dobu vyřazená ze hry. Současná podprsenka se nosí již konstantně na tělo a má za úkol tvarovat a oddělovat poprsí. Trendem je prádlo šité na míru a to včetně podprsenky, což bylo v tehdejší době zcela běžné. Dochází k rozvoji pružných materiálů, takže soudobé prádlo je pohodlné a lehce tvaruje. Trendem jsou podvazkové pásy držící punčochy. Obecně je prádlo jednoduché a účelné, avšak zdobením se nešetří. K dispozici je celá barevná škála a tělové prádlo je standardem. Dalo by se říci, že se jedná o současné spodní prádlo. [9]

Spodní prádlo od 30.let 20.století prodělává už jen pár drobných změn, které jsou závislé na aktuálních módních trendech. Jak je tomu důkazem Diorův nový vzhled, který přinesl do módy opět korzety a spodničky. Tentokrát s využitím moderních materiálů jako je nylon. Postupem času se mění trendy ve tvarech košíčků. Vznikají nové funkční vylepšení pro podprsenku jako je speciální zapínání pro holá záda, nebo push-up efekt, který tvoří žádaný a svůdný žlábek mezi ňadry. Obecně se od 50.let 20.století stává prádlo symbolem erotiky. Vzniká spodní prádlo určené pouze k erotickým hrádkám, za což může i stupňující se sexuální revoluce. Móda se neustále mění a ženy jsou v současnosti natolik svobodné, že už vlastně ani spodní prádlo nepotřebují. [9]

5. POUŽITÝ MATERIÁL

Prvotně jsem měla v úmyslu pro oděvní kolekci použít průhledné přírodní hedvábní černé barvy, protože je daleko přirozenější a mělo mít přímý kontakt s pokožkou. Bohužel je materiál velice choulostivý a nebyla jsem si jistá výsledným efektem s tiskací pastou na sítotisk. Zvolila jsem raději materiál syntetický, na který je přímo určená vysoce odolná, speciální barva.

Kombinace materiálů byla pečlivě vybírána s ohledem na praktičnost a snadnou údržbu. Šamozřejmě, barva všech materiálů a doplňků dohromady se musela vzájemně shodovat. Téměř všechny materiály (kromě galanterijních), které jsem použila jsou tkaniny a pouze jedna pletenina a netkaná textilie. Z galanterie jsem použila černé zdrhovadla, patentky, sametky, sametové gumy a začišťovací gumu.

V celé kolekci je převážně použitý šifon.

Šifon – Je průhledná textilie, převážně v plátnové vazbě. Používá se často na dámské společenské šaty, nebo různé halenky a šátky. Šifon, který jsem použila na oděvní kolekci se skládá ze syntetických matovaných vláken. Gramáž této textílie je 51 g /m². Počet nití v osnově 35 nití/1cm a v útku 29 nití/1cm.

Filc – Netkaná textilie vyráběná vpichováním ozoubkované jehly, která svými vpichy spojuje jednotlivá vlákna dohromady. Použitý filc má počesaný povrch bez žádného vzoru. Jeho gramáž se pohybuje okolo 140 g/m². V útku a osnově se nachází 100% viskoza.

Bavlněná textilie – Pletená textilie většinou pružného charakteru, pokud obsahuje elastan. Je to přírodní materiál, který se dá dále upravovat a zušlechťovat. Kvalita bavlny záleží na oblasti a podnebí, ve kterém se pěstuje. Dnes se dají pěstovat i barevné odrůdy. Má široké uplatnění v textilním průmyslu. Používá se na šaty, trička, různé povlečení a domácí textil, ponožky a spodní prádlo. Bavlna, kterou jsem použila obsahuje 3% elastanu a gramáž této textílie je 306 g/m².

6. SÍTOTISK

Sítotisk je velmi jednoduchá forma přímého tisku, pro kterou potřebujeme minimum vybavení. Spočívá v protlačování barvy přes napnuté síto na rámu, na kterém je buď přímo natištěná šablona, nebo je síto podloženo šablonou z papíru nebo plastické folie.

6.1 HISTORIE SÍTOTISKU

Sítotisk je technika, která se vyvinula ze šablonové malby. Tato technika spočívala ve vytvoření šablony z papíru, která se položila na materiál připravený k potisknutí. Následovalo nanášení barvy pomocí štětce s plochým koncem. Barva prosakovala na materiál místy, jež byla na šabloně vyříznuta. Technika šablonové malby byla hojně rozšířená a využívaná v raném Orientu. Ve staré Číně došly šablony až k takové složitosti, že bylo nutno je pro větší trvanlivost spojit barvopropustným materiálem – sítem. Zpočátku byly ke zpevnění a spojení papírových šablon používány lidské vlasy nebo síťky z hedvábí. Později došla technika sítotisku v orientálních zemích takové dokonalosti, že se přímo na rám s napnutým hedvábím tvořil motiv pomocí včelího vosku, který fungoval jako rezerva a bylo možno je i oplachovat.

6.2 VYBAVENÍ PRO SÍTOTISK

Sítotiskové vybavení není nijak výrazně drahé a dá se vytvořit i v domácí dílně. Základním prvkem pro tuto techniku je rám s napnutým sítem. Rám může být ze dřeva, nebo kovu a měl by mít čtvercový průřez, ale vždy musí být pevný a musí odolávat tahu sítě. Při položení na desku stolu musí být rovný a nesmí se kroutit. Měl by být snadno udržovatelný a stálý při kontaktu s vodou.

Obr. č. 13 : Vybavení pro sítotisk

Sítovina napnutá na rámu se obvykle vyrábí z umělých vláken. Měla by být dostatečně hustá, aby mohla propouštět barvu na potiskovaný materiál. Důležitá je i snadná údržba. Měli bychom dbát rychlého očištění síta po tisku, protože zaschlá barva celé síto znehodnotí a odstraňování pomocí průmyslových ředidel by mohlo narušit její strukturu. Zároveň je důležitá velikost tisků a obecně platí, že čím více detailnější tisk, tím jemnější síto. Důležité je po obvodu napnutého síta vytvořit nepropustný rámeček, který zabrání prosakování barvy mezi sítovinu a rám.

Posledním důležitým náčiním, bez kterého nejsme schopni sítotisk provést je stěrka na barvu. Její délka by měla být o kousek menší než je šířka síta, tak aby se pohodlně vešla do síta. Hrot stěrky by měl být z pevné, ale pružné umělé hmoty. Rukojeť stěrky se nejčastěji vyrábí z lehkého kovu, jako je hliník, nebo ze dřeva. V domácích podmínkách lze k jednorázovému tisku menších rozměrů použít dokonale rovně uříznutý pevný karton, nebo tenčí plexisklo se zaoblenou hranou. Dalšími pomůckami, kterými je možno urychlit tvorbu tisků je speciální vyhřívací stůl. V domácích podmínkách při tisku menších formátů postačí obyčejný fén.

6.3 TECHNIKA TISKU

Technika tisku je velice jednoduchá a rychlá. V první řadě si zvolíme vhodnou velikost tiskařského síta. Šablona motivu, který budeme tisknout by se měla překrývat s nepropustným rámečkem na síti, tak aby nedošlo k nechtěnému propuštění barvy na materiál. Šablonu si připevníme papírovou páskou k sítu. Na tiskařský stůl si položíme materiál na který budeme sítotisk aplikovat. Pokud se jedná o papír, přilepíme jej v rozích papírovou páskou. Jestliže se chystáme potisknout textilií, dbáme, aby byla dokonale vyhlazená, bez varhánků a skladů. Textilií takto připevníme k tiskařskému stolu papírovou páskou. Na připravený materiál položíme síto s šablonou a pomocí svorek síto pořádně zajistíme aby se nehýbalo, nebo aby neklouzalo po materiálu, na který budeme tisknout. Takto ukotvené síto je připravené k tisku. Barvu nanese na nepropustný rámeček a v plynulém a pomalém tahu vpravujeme barvu pomocí stěrky do síta přes celou šablonu. Snažíme se tlačit rovnoměrně a stejně abychom neměli na hotovém tisku šmouhy. Když se blížíme ke konci, přetáhneme barvu až na nepropustný rámeček a odtud pokračujeme stejným principem ještě jednou přes celou šablonu. Po dokončení buď pokračujeme v dalším tisku, nebo neprodleně očistíme síto od přebytků barvy. Stejně tak ostatní náčiní. K urychlení schnutí můžeme použít fén, který má nastavenou nízkou teplotu vzduchu. [10]

7. KOLEKCE

Hlavní inspirací dané kolekce se stal minimalismus a jeden z jeho hlavních představitelů Sol LeWitt. Minimalismus nabízí nepřeberné množství inspirace, která se dá ještě následně dál rozvíjet. Celá kolekce je zaměřená na přiléhavé dámské spodní prádlo, které je potištěné bílými pruhy.

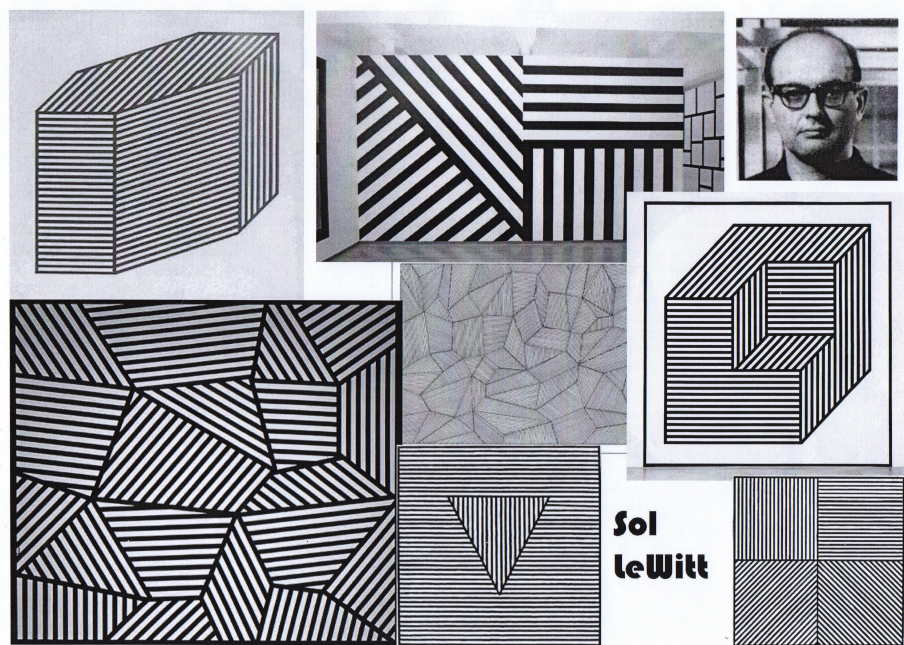
Spodní prádlo je zhotoveno z neelastického materiálu, proto je ušito přesně na míru se zapínáním na patentky nebo na zip. Materiál je ale velice vzdušný, příjemný a lehce obepíná siluetu postavy. Začištění u některých dolních okrajů je ponecháno třepení z důvodu kontrastu. Sametová guma, která slouží nejen ke svému účelu, ale zároveň esteticky doplňuje téměř každý model. Jako netradiční začišťovací prvek je u spodního prádla použita knoflíková guma s malými otvory. U dolních částí prádla je všita silnější bavlněná vložka pro pocit komfortu.

Celá kolekce modelů je doplněna originální dekorací v podobě sítotisku. Sítotisk obsahuje speciální bílou tiskací pastu, která je velice odolná a dobře se hodí na syntetické materiály. Pasta je navržena proti vypírání barviva z textlie. Kontrast mezi průsvitnou černou a hutnou bílou jen umocňuje efekt všech modelů.

Bílé pruhy, které se linou celou kolekcí, jí propůjčují svůj osobitý charakter. Vycházejí z inspirační koláže, která byla k tomu uspůsobena. Vše je kompozičně vyřešené tak, aby pruhy zdůrazňovaly siluetu ženské postavy.

Celá dámská kolekce spodního prádla je doplněna sametovou škraboškou zakrývající pouze polovinu obličeje. Škraboška vytvořená příčnými a podélnými pruhy obsahuje i čelenku.

Všechny modely působí sofistikovaně, neotřelým dojmem a jsou navrženy pro sebevědomé ženy i dívky, které mají rády nadčasovost a originalitu.

Obr. č. 14 : Inspirační koláž

ZÁVĚR

Už od začátku, kdy jsem se pustila do bakalářské práce, jsem si uvědomovala, že to je nutný proces každého z nás, abychom se osamostatnili a zdokonalili v tvůrčím a technickém procesu. Je to samozřejmě naše vizitka, která vypovídá, jak dalece se chceme této činnosti v naší budoucnosti věnovat. Viděla jsem v tom výzvu, pustit se do něčeho, co není zrovna obvyklé.

Díky této závěrečné práci jsem se naučila spoustu nových věcí, jak technologických, tak i praktických. Je velice zajímavé pozorovat, jak se práce vyvíjí od samotného počátku až po úplný finální výtvar.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

- [1] Marzona, D. Grosenicková, U.: Minimalismus-Taschen/Nakladatelství SLOVART 2005
- [2] Internetový zdroj <http://www.sollewittprints.org/biography>
- [3] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Starověk-NLN – Nakladatelství Lidové noviny 1997
- [4] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Středověk- NLN – Nakladatelství Lidové nobiny 2009
- [5] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Renesance-NLN – Nakladatelství Lidové noviny 2009
- [6] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Barok a rokoko-NLN – Nakladetlství Lidové noviny 2000
- [7] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Od empíru k druhému rokoku -NLN – Nakladatelsrví Lidové noviny 2004
- [8] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Doba turnýry a secese- NLN – Nakladatelství Lidové noviny 2006
- [9] Kybalová, L.: Dějiny odívání – Od „zlatých dvacátých“ po Diora- NLN – Nakladatelství Lidové noviny 2009
- [10] Smith, R.: Encyklopedie výtvarných technik a materiálů- 2.vydání- Nakladatelství SLOVART 2002

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č.1 – vlastní fotografie (ART INSTITVTE CHICAGO) 2014

Obr. č.2 – vlastní fotografie (ART INSTITVTE CHICAGO) 2014

Obr. č.3 - http://contemporary-art-bg.blogspot.cz/2007_08_26_archive.html

Obr. č.4 - <http://www.artandsciencejournal.com/post/30464026004/dan-flavin-the-stedelijk-museum-many-visual>

Obr. č.5 – vlastní fotografie (ART INSTITVTE CHICAGO) 2014

Obr. č.6 - <http://www.pbs.org/art21/images/robert-ryman/hansa-1993?slideshow=1>

Obr. č.7 - <http://culturacolectiva.com/walter-de-maria-del-minimalismo-al-land-art/>

Obr. č.8 – vlastní fotografie (ART INSTITVTE CHICAGO) 2014

Obr. č.9 - http://scan.net.au/scan/magazine/display.php?journal_id=57

Obr. č.10 - <http://pictify.com/103558/sol-lewitt-pompidou-metz>

Obr. č.11 - <http://oharadesigngroup.com/2013/10/14/sol-lewitt/>

Obr. č.12 - <http://www.wikipaintings.org/en/sol-lewitt>

Obr. č.13 - <http://www.virles.si/likovna-vzgoja/drugi-pripomocki/okvir-za-sitotisk>

Obr. č.14 – vlastní fotografie

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1: CD
- Příloha 2: Návrhové skici
- Příloha 3: Fotografická dokumentace

PŘÍLOHA 1: CD

Elektronická příloha obsahuje:

- elektronickou verzi diplomové práce
- fotografie oděvů